

De speurtocht naar een voederprobleem die leidde naar een politieke en economische crisis

Interview met de man die de dioxinepiste ontdekte

tekst en beeld: Luc Maertens

Jan, jij was één van de eersten die met het probleem geconfronteerd werden?

"Inderdaad, als nutritionist van de toenmalige veevoederfirma De Brabandere werd ik reeds half februari geconfronteerd met de eerste klachten van legdaling bij bedrijven met moederdieren. Onze firma was sterk aanwezig in deze markt en de symptomen wezen vrij snel in de richting van een voederprobleem. Maar de vele analyses van het verdachte voeder leverden geen resultaat op. We stelden ook enkel problemen vast met ons foktoommeel en niet direct met onze andere voeders voor pluimvee en varkens".

Hoe werd de zaak aangepakt nadat de eerste problemen duidelijk waren?

"Zonder in detail te willen gaan, want dan zou je veel pagina's nodig hebben om de speurtocht naar de oorzaak te beschrijven, wil ik meegeven dat we vele analyses hebben laten uitvoeren, maar zonder resultaat. Verder werd begin maart de overheid (Ministeries van Landbouw en Volksgezondheid) op de hoogte gesteld en een ambtenaar (A. Destickere) van het Instituut voor Veterinaire Keuring stelde een nota op. Ook de verzekeringsmaatschappij van voeders De Brabandere stelde een expert aan om de schade in te schatten en te "beheren". Niet ontoevallig werd hiervoor beroep gedaan op dezelfde A. Destickere die deze activiteiten buiten zijn diensturen cumuleerde. Maar we gaan hier niet verder op in. Misschien een tip voor de lezers, in het boek van Siel Van der Donck*, de BRT journaliste die de zaak als eerste in de pers gebracht heeft, wordt een relaas van de feiten en achtergronden weergegeven waar ik me vrij goed kan in vinden. (* Vet drijft altijd boven, de verzwegen dioxinecrisis)".

Wat zorgde ervoor dat je aan dioxine als oorzaak begon te denken?

"In feite verschillende symptomen en aanwijzingen die meer en meer als een puzzelstuk in elkaar pasten. Vooreerst de slechte uitkippen op broeierijniveau en de afwijkingen van de kuikens deden aan een toxische stof denken die via de dooier naar het kuiken gaat. Verder stelde ik op een bedrijf, met hoge sterfte bij kuikens van het traag groeiende ras Kabir,

De eerste symptomen van de contaminatie werden vastgesteld bij moederdieren, waarbij zich een dramatische legdaling voordeed, slechte uitkippen en weinig levensvatbare kuikens.

symptomen vast die nooit voorkomen bij dit sterk ras zoals ascites of evenwichtsstoornissen. Wanneer ik de voedersamenstelling vergeleek met het bewuste foktoommeel, viel me op dat hetzelfde vet gebruikt was. Ook in het voeder op andere probleembedrijven en bij een collega pluimveevoederfabrikant bleek dat het toegevoegde vet steeds van dezelfde oorsprong en kwaliteit was.

Na speurwerk in de literatuur, waaruit bleek dat dioxine hormonale afwijkingen kan veroorzaken (legdaling!), en omdat er recent ook een probleem gekend was van door dioxine bevulde citruspulp, geloofde ik sterk dat dioxinevervuiling de oorzaak kon zijn. En dat deze mogelijkheden via de vetcomponent in het voeder terecht gekomen was".

Waarom heeft het dan nog zolang geduurd?

"We spreken van 20 jaar terug. Toen ik half maart aan dioxine dacht, was er binnen de verantwoordelijke ministeries geen geloof in deze hypothese en niet direct bereidheid om deze controles uit te voeren. Verder was zo'n analyse niet courant en kostelijk (€ 2.500). Enkel in Nederland was er een instituut uitgerust en uiteindelijk hebben we zelf de initiële stalen van voeder en buikvet de week nadien opgestuurd. Met de toen-

malige analysemogelijkheden en -capaciteit is er echt geen tijd verloren gegaan.

De analyse nam in die tijd bijna een maand in beslag ... maar mijn vermoeden werd helaas bevestigd en onmiddellijk werden de resultaten doorgegeven aan de betrokken diensten. Intussen hadden inspecteurs van Landbouw de vetleverancier (Verkest) grondig doorgelicht en hadden vastgesteld dat er technische (vervulde) vetten geleverd of vermengd waren en zo als gesmolten dierlijk vet in het veevoeder circuit terecht gekomen waren. Bedrog in koopwaar dus“.

Hoe is de zaak dan uitgedijd tot een nationale crisis?

“Hier probeer ik kort te zijn. Het onderschatten van het gevaar voor de volksgezondheid, ‘de dubbele pet’ van een verantwoordelijke ambtenaar, het lekken van verslagen, politieke opportuniteit en gretige pers hebben ervoor gezorgd dat dit voederprobleem ongekende proporties aannam. Maar dit kan in de pers (internet) uitvoerig geconsulteerd worden.”

Hoe kijk je nu terug op deze periode?

“Enerzijds toch met enige tevredenheid omdat ik zowel de oorzaak van het probleem zo snel als mogelijk wenste te kennen maar eveneens steeds voorzorgsmaatregelen aangegeven heb om de volksgezondheid te proberen te vrijwaren. Anderzijds, het had nooit mogen gebeuren dat er

zo’n gevaarlijke stof als dioxine in de voedselketen terecht is gekomen.

Verder kijk ik tevreden terug dat ik met de toenmalige kennis geen tijd verloren heb om de nodige analyses te laten uitvoeren. Hierbij wil ik benadrukken dat mijn toenmalige bazen van voeders De Brabandere zich als ethisch verantwoorde bedrijfsleiding opstelden en me ondersteunden in mijn rapportering naar de overheden of de nodige (kostelijke) analyses lieten uitvoeren.

Tenslotte heb ik zeer veel emotioneel leed gezien bij de vele getroffen veehouders die geblokkeerd werden en waar ruimingen plaatsvonden.

Jan en wat hebben we geleerd?

“Een eerste zaak, dat snelle en volledige tracering noodzakelijk is. Met de oprichting van het FAVV en de inzet van BEMEFA is deze er snel gekomen. Hierdoor kan er veel sneller en accurater ingegrepen worden bij problemen. Dit komt zowel de volksgezondheid ten goede en zorgt ervoor dat de omvang voor de sector beperkt blijft tot het probleem.

Verder dat de voedergrondstoffen veel beter gecontroleerd worden. Maar soms vraag ik me af of de slinger niet te ver doorgeslagen is en we met valse ‘papieren’ veiligheid te doen hebben”.

Stalautomatisering pluimveebedrijven

VDL FlowSlider

Dit overflow-systeem stimuleert de kuikens en wekt de nieuwsgierigheid op om vers voedsel te zoeken. Het bespaart in arbeid en maakt kuikenpapier overbodig

Droeshaut NV
Hamonterweg 139
B – 3930 ACHEL
Tel: +32(0)11642892
www.droeshaut.be
info@droeshaut.be

